

HIGH LINE: CHYTRÝ DESIGN V KONTEXTU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE¹⁾

Jiří Palacký, Michal Křištof, Šárka Kubínová

Ideová soutěž na opětovné využití High Line byla vyhlášena organizací Friends of the High Line v roce 2003. Tehdy nebylo ještě rozhodnuto, že cílovým řešením by měl být park. V hustě zastavěné a osídlené části města však veřejný prostor – park značně absentoval. Existoval i důvodný předpoklad, že jeho provoz bude možné financovat za přispění místní komunity. Základní myšlenkou realizace parku High Line bylo zachování jeho autenticity. Ústřední téma zahrady vlastně vzniklo díky objevu přirozeně rostoucích rostlin na konstrukci. Řada podobných nálezů se stala významnou inspirací pro opětovné využití High Line jako parku. High Line dnes formuje identitu území, stimuluje jeho hospodářský rozvoj a přitahuje mladou generaci. Současně, z pohledu obyvatel, High Line představuje prostor, kde mohou relaxovat. Z hlediska životního prostředí přispívá park ke zlepšení mikroklimatu, zvyšuje biodiverzitu a umožňuje sociální kontakt uživatelů. Park High Line rovněž poskytuje jedinečné výhledy na městská panoramata. Představuje řešení, které bylo možné realizovat pouze v konkrétních, specifických podmínkách města.

Rozhovor zaměřený na zmíněná i související témata byl veden se zahradním architektem a autorem krajinářského řešení High Line Jamesem Cornerem. Rozhovor se uskutečnil 3. listopadu 2015 v newyorském studiu James Corner Field Operations se sídlem v budově na 10. avenue mezi 36. a 37. ulicí v New Yorku (ve čtvrti „Hell’s Kitchen“).

V rozhovoru navazujeme na diskutované téma vlivu volných městských prostorů na udržitelný rozvoj měst [Palacký et al., 2015], které jsme otevřeli již v minulém rozhovoru s americkým národním expertem na propojení veřejného, soukromého a neziskového sektoru při rozvoji a managementu veřejného prostoru – panem Adrianem Benepem.

V tomto, v pořadí druhém ze série tří rozhovorů hovoříme s panem Jamesem Cornerem.

James Corner je krajinářský architekt a urbanista, profesor krajinářské architektury na fakultě designu Pensylvánské univerzity a rovněž zakladatel a ředitel newyorského studia krajinářské architektury James Corner Field Operations. Mezi jeho nejvýznamnější projekty patří parky High Line (New York) a Freshkills Park (Staten Island), rekreační oblast na molu Race Street Pier (Filadelfie), územní plán městské oblasti Čchien-chaj (angl. Qianhai) v Šen-čenu (Čína), rekreační oblast na molu Navy Pier (Chicago) a jižní část Olympijského parku královny Alžběty (Londýn). Mimo jiné je držitelem ceny National Design Award (2010) udělované muzeem Cooper Hewitt spadajícím pod Smithsonian institut. V roce 1997 získal za knihu *Taking Measures Across the American Landscape* (1996), kte-

rou vydal společně s fotografem Alexem MacLeanem, mezinárodní cenu Amerického institutu architektů (AIA) v kategorii kniha roku a čestnou cenu Americké společnosti krajinářských architektů (ASLA). V roce 2014 vydal knihu s názvem *The Landscape Imagination: The Collected Essays of James Corner 1990–2010*. V nedávné době se jako spoluautor podílel na publikaci *The High Line: Foreseen-Unforeseen* (2015). Působí rovněž v radě neziskové newyorské organizace Urban Design Forum. Přednášel a vystavoval

svou práci na celé řadě významných míst, včetně Benátského bienále, Lisabonského trienále, Muzea moderního umění v New Yorku, londýnských vysokých škol Architectural Association a Royal College of Art, Královské dánské akademie výtvarných umění v Kodani a ArchiLABu v Paříži.

Jiří Palacký (JP): Je nám velkou ctí dnes hovořit s jedním z autorů newyorského High Line, parku vybudovaného na dnes již nepoužívané konstrukci nadzemní dráhy z nýtované oceli na západ-

Rozhovor s architektem Jamesem Cornerem v kanceláři studia James Corner Field Operations

Foto © Jiří Palacký

1) Příspěvek je součástí výzkumného projektu „Význam volných prostorů pro udržitelný urbání rozvoj“, GA ČR 15-05237S.

ním Manhattanu. Stále častěji se tento projekt zmiňuje v souvislosti s obnovou zanedbaných městských ploch a s inovativními metodami využití veřejného prostoru. Ve své práci jste již provedl transformaci veřejných prostranství za použití celé řady forem a navrhl jste mnoho inovativních a elegantních řešení na zlepšení zanedbaného a marginalizovaného městského prostoru. Co podle vašeho názoru definuje High Line a co je pro High Line a jeho nejbližší okolí důležité z hlediska udržitelného rozvoje? Jak High Line přispívá k sociální a demografické stabilitě, bezpečnosti pohybu nebo stabilnímu hospodářskému růstu? Představuje High Line faktor přispívající ke zlepšení kvality života obyvatelů čtvrti?

James Corner (JC): Začal bych velice obecně. Jde o to, že i když jsou zrovna teď veřejné prostory a jejich řešení velmi v módě a všichni se jim chtějí věnovat, je to velice složitá a problematická záležitost. V New Yorku veřejné prostory ještě nedávno nebyly žádané, vždyť v 70. a 80. letech se mělo za to, že na zdejších veřejných prostranstvích, v Bryant Parku a Central Parku, vás tak akorát zabijí – a to doslova. Byly ve velice špatném stavu, vůbec to nebyly ty krásné a dobře udržované parky, jak je známe dnes. Sice v nich byly stromy a cesty, ale byly plné graffitů, odpadků a podivných existencí; byla to místa plná násilí, kriminality a drog. Pro Newyorčany život ve městě znamenal dojít z domova do práce a veřejným prostorům se při tom vyhnout. Proto si myslím, že v New Yorku za posledních asi dvacet pět let došlo ke skutečně úžasné transformaci. Celý Hudson River Park u úžiny East River býval opuštěnou, neudržovanou oblastí, kde docházelo k vraždám, a dnes je to krásný park. Do Central Parku a Bryant Parku se opět výrazně investovalo a byla provedena jejich modernizace, i když to se ve skutečnosti spíše než způsobu jejich řešení týkalo managementu a způsobu, jakým byl zaveden nový styl managementu a financování. A pokud jde o High Line, nikoho by asi v osmdesátých, natož v devadesátých letech ani nenapadlo, jak bude dnes vypadat. Železniční trať High Line byla skutečně vnímána jako zdevastované místo,

taková městská zkáza. Organizace Friends of the High Line ani ve chvíli, kdy vypisovala soutěž na návrh její úpravy, nebyla bezpodmínečně rozhodnutá, že by to měl být park. Nevylučovali ani jiné využití: mohla to být nějaká lineární stavba, nadzemní tržiště nebo součást lineárního nadzemního dopravního systému. Řešením nutně nemusel být park.

Samozřejmě, jakmile jednou vytvoříte veřejný prostor, musíte do něj investovat a stává se velmi nákladnou záležitostí. Drahá je údržba, vytváření programů i provoz. Je obtížné zajistit, aby prostor zůstal živý, čistý a bezpečný. Proto je organizace Friends of the High Line (stejně jako organizace spravující například Bryant Park, Central Park a Hudson River Park) velmi dobrá v přípravě programů. Pořádáním trhů, festivalů, různých událostí, vzdělávacích programů pro děti a uměleckých a kulturních akcí zajišťují tyto organizace parkům jak finanční příjmy, tak zájem veřejnosti. Vždycky se najdou lidé, kteří se do nich budou chodit projet na kole, projít se nebo si poseďte na sluníčku dennodenně, ale na to, aby místo skutečně oživilo, jich nebude dost, a proto je plánování programů velice důležité. Problém financování se tím však nevyřeší. Organizace Friends of the High Line se s ním potýká, protože jen na údržbu a provoz High Line musí každý rok získat dvanáct milionů dolarů. Většina peněz pochází od soukromých dárců nebo z různých akcí, na kterých mohou vybírat vstupné. Jakmile však něco zpoplatní, lidé si začnou stěžovat, že park není veřejný, přístupný všem.

Tyto obecné souvislosti jsem zmínil proto, abych vám ukázal, že právě teď žijeme ve zdánlivě báječné, opojné době, kdy všichni chtějí pracovat ve veřejné sféře a vytvářet úžasné veřejné prostory. Což je skvělé. Protože my věříme, že veřejný prostor má velký význam. Města do něj ale až do teď moc neinvestovala, protože z aktiv se rychle mohou stát pasíva. Když takové veřejné prostory vytvoříte, péče o ně se prodraží. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby se za deset nebo dvacet let tenhle cyklus zase vrátil na začátek a veřejných prostranství si opět nikdo

nevážil, protože představují přílišnou finanční zátěž, obtížně se udržují a jejich stav se rychle zhoršuje kvůli působení povětrnostních vlivů.

JP: To je velice zajímavé. Takže aby se tento cyklus uzavřel, ideálně byste se spolehl na neustálou obnovu a opětovné využívání.

JC: Ano, ale dalším aspektem celého tohoto problému je hustota osídlení. V okolí těchto parků a prostorů musí bydlet dostatečné množství lidí, kteří by je využívali. Velice dobře fungují londýnské, pařížské a newyorské parky. Fungují na různých principech, ale všechny jsou vázány na hustotu osídlení. Začít vytvářet parky a náměstí na místech s malou hustotou obyvatel nemusí být zrovna to pravé řešení, protože tam mohou chybět lidé, kteří by v parku udržovali aktivitu.

JP: Dnes jsem zašel do Teardrop Parku a dost mne překvapilo, že se dá srovnat s parky v České republice. Asi proto, že byl prázdný – byl tam jeden člověk. Hustota obyvatel v okolní oblasti je vysoká, ale byty asi budou dost velké, takže lidé nemají potřebu kvůli místu chodit ven. Oni ten park skutečně nevyužívají. Nechodí si tam hrát.

JC: Mohlo to být denní dobou. Zajděte si tam o víkend a bude tam úplně plno a živo. Jednou z předností Teardrop Parku je samotný způsob jeho řešení. Místa k sezení jsou skutečně promyšleně rozmístěna tak, abyste si mohli odpočinout na odpoledním sluníčku nebo si vychutnat určitý výhled. Právě tady podle mého názoru způsob řešení úprav hraje velice důležitou roli. Je vaším hlavním cílem navrhnout prostor, který bude dobře vypadat – ať už to bude díky pravidelnosti a formě nebo díky oblíbené zeleni? Nebo se snažíte navrhnout plochu, která bude nabízet spoustu pobídek a podnětů, a tím i celou škálu různých využití? Právě v tom podle mě spočívá chytré řešení parků, jako je Teardrop Park i High Line. High Line je organizovaná a promyšlená promenáda, na níž se dá jen tak procházet a pozorovat město, ale každá lavička je pečlivě umístěna podle toho, jestli má nabízet výhled bezprostředně na ulice nebo šikmo na dominanty,

Foto © Jirí Palacký

Proskená stěna sníženého amfiteátru High Line s průhledem do náměstí na desáté Avenue

jako jsou Empire State Building nebo socha Svobody, nebo na řeku Hudson. Snížený amfiteátr je promyšleně navržený prvek, který okolní dění mění v jevištní představení a přítomné okno se stává jevištním pozadím. Je to určitá výzva. Náповěda. Kdyby tam nebylo to prosklené okno, byla by to jen jakási prohlubeň. Nikdo by tam dolů nechoďil. Páchlo by to tam močí a pivem. To okno je tedy klíčovým prvkem, který lidi vybízí k tomu, aby ten prostor využívali kreativně.

V High Line najdeme celou řadu příkladů, kdy jádrem řešení není jen pěkný vzhled a jednotnost, ale také vytvoření prostorů, které vybízejí lidi různého věku a založení, aby je využívali k rozmanitým druhům společenského styku.

JP: Když jsem dělal rozhovor s Ricem Scofidiem a Matthewem Johnsonem, Ric zmínil, že lidé do parku High Line rádi chodí na procházky proto, že ho přijali za svůj. Ztotožňují se s ním, což je velice pozitivní výhled do budoucna. Zeptal jsem se ho, zda se domnívá, že si park tento nádech uchová, a on mi odpověděl, že snad ne. Podle něj tam momentálně chodí mnoho turistů jen proto, aby High Line zažili na vlastní kůži. Doufá, že se atmosféra zklidní.

JC: V to doufám – že si udrží svou autenticitu, svůj realismus. Autenticita byla jeho základní myšlenkou. Všechno na něm vychází z toho místa samotného – z objevů, ze zážitků a z překvapení, které tam na nás čekaly, když jsme tam přišli poprvé. Celé téma

zahrady vzniklo díky tomu, že jsme tam objevili divoce rostoucí rostliny. Mnoho z toho, co jsme tam viděli, formovalo náš přístup, který zněl jednoduše: „Hlavně ať High Line nezničíme. Nechceme tu stavbu příliš přetvořit a vnést do ní příliš nepůvodních konceptů, které by z ní udělaly něco jiného.“ V našem návrhu jsme se pokusili umocnit a rozvinout to, co lidé na High Line, jakémsi „nálezu“ z průmyslové části Manhattanu West Side, milovali.

Lidé si zde procházky a promenádu oblíbili zčásti právě díky autenticitě. Park High Line působí výjimečně, je jen jeden. Asi by se daly postavit nadzemní stezky a zahrady i v jiných městech, ale měly by si uchovat vlastní ráz. Měly by mít odlišný charakter. Bývalá železniční trať Promenade Plantée v Paříži je zděná, je zasazená do docela jiného kontextu než High Line. Nabízí vlastní zážitky. U trati High Line jsme se snažili zachovat její původní charakter i charakter průmyslové oblasti v západní Chelsea. Park High Line není komerční. Není to tuctové místo na procházku, jakých ve městě najdete spoustu. Je jedinečný, ale je jedinečný ze své podstaty, a ne nutně kvůli nějakým umělým zásahům. Jak jsem řekl na začátku, Newyorčané nebyli zvyklí se procházet – prostě jen přecházeli z domu do práce, a to bylo všechno. Dnes chodí do restaurací, galerií nebo do muzea Whitney, a součástí toho zážitku je, že se jdou na chvíli projít a přitom se rozhodnou, kam si zajdou na sendvič. V tomhle ohledu High Line změnil newyorskou kulturu a dal obyvatelům důvod věřit, že život v New Yorku může být příjemný.

Michal Křištof (MK): Je možné zopakovat tuto myšlenku na nějakém jiném místě, podobně jako třeba Guggenheimovo muzeum?

JC: Ano, ale právě v tom je ta potíž. High Line je dle mého názoru neopakovatelný a neměl by se nikde reprodukovat. Ukázal nám, že je možné něco, co je vnímáno jako přítěž, proměnit v přínosnou věc využitím prvků, které jsou tomu místu vlastní. Věřím, že v celé řadě měst jsou zanedbané přístavní promenády, opuštěné kanály nebo stará mola, které lidé vnímají

negativně, ale které by se daly předělat na něco hodnotného. U investic do veřejných prostorů musíte strategicky zvážit, kam je budete směřovat a jak je přizpůsobíte konkrétním podmínkám.

MK: Jistě, v New Yorku je na rozdíl od Evropy možné takové projekty financovat díky dobročinným sbírkám a darům.

JC: Ano, to je skutečný problém. Pokud chybí peníze, parky a veřejné prostory prostě přestávají fungovat. Právě proto říkám, že je třeba opravdu strategicky přemýšlet o tom, kam investice půjdou a jak se propojí s dalšími věcmi. High Line je vázán na obnovu hospodářského rozvoje West Side. Starosta Bloomberg věděl, že město může vynaložit miliony dolarů a pak tu investici zase získat zpět díky hospodářskému rozvoji. Součástí Bloombergovy filozofie bylo mimochodem to, že město by do věcí jako veřejné prostory mělo investovat, protože tyto investice zvyšují šanci na ekonomický rozvoj, který zase městu přinese peníze z daní. Peníze, které se mohou v chudších čtvrtích investovat do škol a knihoven a použít na platy policistů. Bloomberg byl velmi chytrý. Věděl, že aby získal peníze na řešení problémů města, musí investovat do hospodářského rozvoje.

JP: Všiml jsem si podobnosti mezi parky Lincoln Center Plaza a Paley Park – jsou v nich podobné židle a zespodu nasvícené stromy. A stejné židle a stoly jsou i v Bryant Parku a na Times Square. Je to součást celkové koncepce?

Foto © Jiri Palacký

Vpravo prosklená administrativní budova vedení společnosti Barry Diller Interactive Corporation – IAC (F. Gehry 2007). Vlevo budova 100 11th Avenue – rezidenční věžová budova o 23 patrech (J. Nouvel 2010). Obě budovy získaly práva na využití nezastavěného svislého prostoru – „air rights“ díky programu West Chelsea Rezoning, přeneseného z prostoru High Line.

JC: Tyto věci se začaly používat koncem 70. let v parcích, jako byl Paley Park. Paley Park nebyl zcela veřejným prostranstvím – byla tam brána, která se dala zavřít. Nicméně vědomí toho, že existuje možnost sednout si venku na židli a přesunout ji, byť jen o kousíček, dává lidem pocit, že něco vlastní a mají možnost volby. Uznává se tím, že někteří lidé se chtějí schovat někde v rohu, zatímco jiní chtějí být v centru dění. Přenosný nábytek má, na rozdíl od nábytku připevněného, dát lidem možnost volby a umožnit různé rozmístění. S lavičkami se nedá hýbat a někomu se přitom nemusí chtít přisednout si k jinému člověku. Psychologická stránka těchto pochodů je zajímavá. Myslím, že Paley Park byl jedním z prvních míst ve Státech, kde se přenosný nábytek začal používat. Inspiraci vlastně možná bylo množství náměstí a náměstíček v Evropě se za-

hrádkami kaváren, kde si lidé mohou pohodlně posedět. Tenhle typ posezení už se hodně rozšířil.

JP: Vraťme se zpět k parku High Line. Myslíte si, že je teď důležitý pro stabilitu dané oblasti? Že se stal pojícím prvkem, pokud jde o udržitelnost v sociální a hospodářské oblasti a v otázkách životního prostředí?

JC: Jistě. Přinesl změnu. Opět to byl starosta Bloomberg, kdo si uvědomil, že tato část města se nijak nerozvíjí. Developeři tam nestavěli, neproudlily tam žádné investice. Nebyla úplně mrtvá. Pořád tam fungovaly podniky na balení masa, nějaké kluby, kavárny, restaurace a galerie, ale poměrně stagnovala. Skrýval se v ní ale mnohem větší ekonomický potenciál, a proto starosta udělal tři věci: zavedl do ní novou linku metra, aby se dopravně napojila na West Side, změnil v rámci tzv. zóningu (nástroje územního plánování) zóny v celé oblasti tak, aby se snížila omezení výšky a využití budov stanovená zóningem, a investoval prostředky do parku High Line, který měl působit jako jakýsi katalyzátor. Všichni developeři vám řeknou, že raději než na holých stavebních pozemcích staví budovy v zastavěných čtvrtích nebo městských obvodech. Pokud například budou mít možnost stavět ve čtvrti Soho, stavba získá přidanou hodnotu díky souboru jejích typických charakteristik. Teď mohou developeři stavět i v Chelsea a i tahle čtvrť nabízí určitý soubor svých charakteris-

Foto © Jiri Palacký

V oblasti Hudson Yards probíhá od roku 2004 realizace programu Hudson Yards [Halle a Tiso 2014], megaprojektů převážně se smíšenou komerční a rezidenční funkcí, nebo čistě komerčního charakteru

tik. High Line se zde projevuje v tom smyslu, že propojuje bloky budov a že oblasti propůjčuje jistou identitu. Vytváří novou čtvrť: High Line District. Je to ukázka toho, jak strategie městského plánování může stimulovat hospodářský rozvoj a investice.

High Line s sebou přináší ještě jeden aspekt, možná společný pro všechny veřejné prostory. Města mezi sebou soupeří, aby přilákala mladou generaci. Stojí o mladé talentované lidi s dobrým vzděláním, vysokou pracovní morálkou a velkou kreativitou. Proč? Ráda by čerpala veřejné příjmy z jejich daní. Chtějí, aby podniky pro-

sperovaly. Mladí lidé v dnešní době ukončí vysokou školu a mohou odejít kamkoliv do světa. Co je přitáhne na určité místo? Tuhle otázku si dnes města pokládají. Mladí lidé například hledají cenově dostupné bydlení ve městě. Mladé rodiny chtějí dobré školy a kvalitní policii, aby se cítily v bezpečí. Dál si přejí moderní zábavní veřejnou infrastrukturu, aby si večer mohli zajít na skleničku nebo do klubu a být součástí „moderní scény“. O víkendech si chtějí mít kam zajít posedět na sluníčku, zacvičit si, zahrát si fotbal, sejít se s přáteli nebo se jen tak provětrat. Tahle myšlenka propojit muzea a restaurace, parky a náměs-

tí sítí vztahů je součástí hospodářské strategie měst, aby získala výhodu nad ostatními městy. To je z hlediska hospodářského rozvoje i filozofie parku High Line. Je hybnou silou. Povzbuzuje investice, ale také chce přilákat mladou generaci. V okolí High Line se nyní nacházejí dobré restaurace, muzeum Whitney, galerie, kluby a obchody, a to všechno dohromady vytváří fantastickou strukturu čtvrti, rozmanitost a spletnost, které tu dřív nebyly.

MK: Těmto pozitivním ekonomickým účinkům rozumíme, ale objevují se nějaké negativní důsledky? Změnil byste dnes, po několika letech, něco?

JC: V souvislosti s High Line lidé negativně vnímají dvě věci. Jedna z nich se označuje jako gentrifikace (a v tomhle případě se jedná o velkou míru gentrifikace). Spočívá v tom, že ve zdejších luxusních domech si mohou dovolit bydlet pouze bohatí lidé. Některé byty stojí několik milionů dolarů, takže vzniká čtvrť, kde mohou žít pouze bohatí a vytlačují se obyvatelé s nízkým nebo středním příjmem. Paradoxem ovšem je, že přestože zdejší obyvatelé jsou pouze movití lidé, v High Line potkáte zástupce všech sociálních vrstev. Totéž platí o restauracích a kavárnách. Na gentrifikaci a vyloučení se často ukazuje, ale High Line si přesto udržuje určitou opravdovost a rozmanitost.

Další kritika se týká turismu. Jak může být tenhle park pro New York typický, když připomíná zábavní park plný návštěvníků s fotoaparáty? Park ani tak nevyužívají, jako ho spíše navštěvují proto, aby mohli říct, že „tam byli“. My ani s jednou z těchto věcí jako architekti nic nenaděláme. Turismus dnes k městům nevyhnutelně patří. Vlastně byste mohli namítnout, že by města turistům měla být vděčná, protože jim přinášejí spoustu peněz a určitým způsobem je oživují. Lidé z celého světa v různorodém oblečení a mluvící různými jazyky vytvářejí kosmopolitní atmosféru, která je dle mého velice důležitá. Mně turismus nevádí. Nevadí mi ani gentrifikace. Nevadí mi, pokud se přes to všechno zachová rozmanitost, přítomnost různých sociálních vrstev a pestrost.

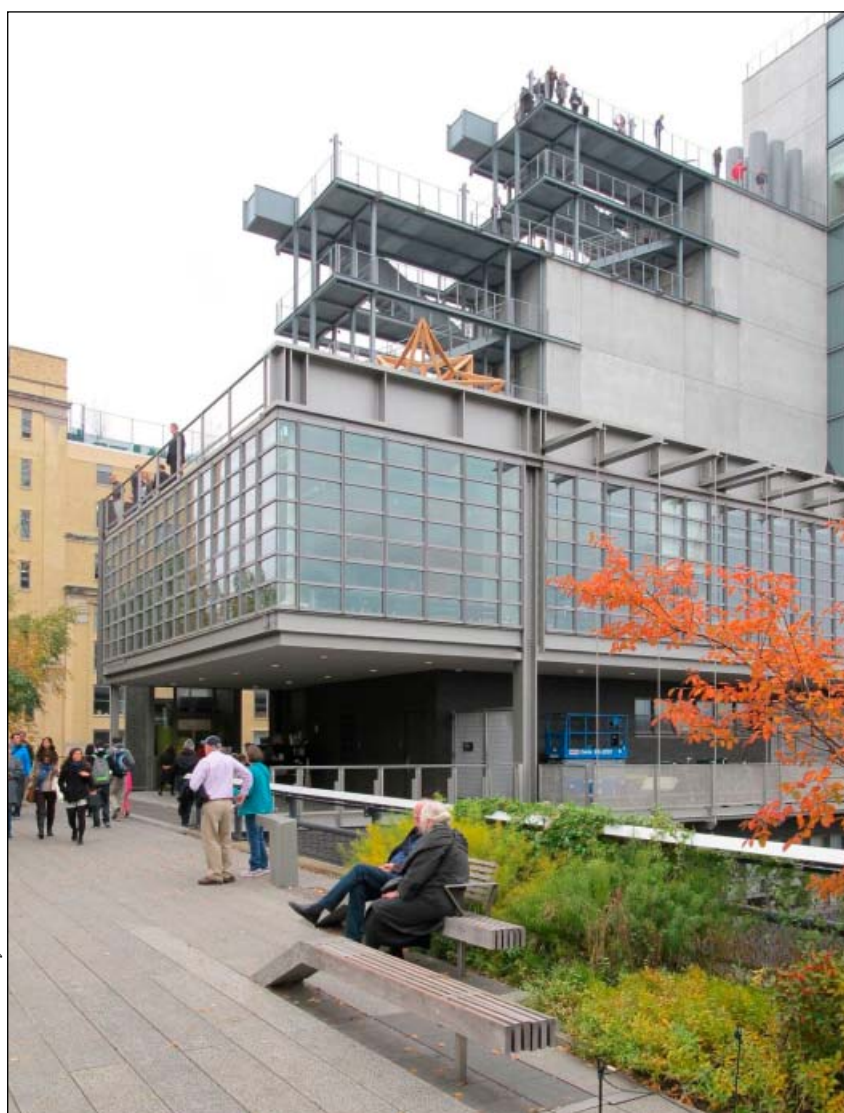

Foto © Jiri Palacký

V popředí prosklená fasáda provozní a správní budovy parku High Line, realizované v roce 2014 prováděcí firmou Beyer Blinder Belle, podle návrhu firmy Renzo Piano Building Workshop, provozně propojené s High Line. V pozadí visuté terasy budovy Whitneyho muzea amerického umění (R. Piano 2015). Obě budovy jsou umístěny při jižním nástupu do parku High Line z křižovatky ulic Gansevoortova a Washingtonova.

MK: Pokládali jsme otázky celé řadě místních obyvatel a jeden úředník, který u High Line bydlel ještě před revitalizací trati a bydlí tam dosud, nám řekl, že výše regulovaného nájemného ve zdejších bytech zůstala stejná a že se přítomnost High Line odráží pouze v cenách nových bytů. Výsledný rozdíl cen se pohybuje mezi několika tisíci a několika miliony dolarů. Zdá se, že pro místní obyvatele se situace příliš nezměnila.

JC: V současnosti zatím nejspíš ne, ovšem doba nízkého nájemného jednou skončí. A až k tomu dojde, bude možné stanovit nové nájemné. Na druhé straně ale v New Yorku máme úspěšnou politiku, takzvaný „požadavek cenově dostupného bydlení“. Ten stanoví, že developer musí ze sta postavených bytových jednotek vyčlenit dvacet procent na cenově dostupné byty a účtovat si za ně takzvané dostupné nájemné.

JP: Navždycky?

JC: Ano, už napořád. Kromě toho nesmí všechny tyto cenově dostupné byty umístít na spodní podlaží nebo do zadní části budovy. Musí být v budově rozmístěny rovnoměrně. Myslím, že je to tak správně. O zařazení do programu cenově dostupného bydlení si mohou požádat lidé s příjmy pod stanovenou hranicí a žádosti se pak posuzují na základě losování.

JP: Takže je možné do takového programu zařadit i něčí současný byt? Tento člověk by se tedy nemusel stěhovat do jiného bytu s cenově dostupným nájemným?

JC: Přejde na to. Jeden z bytových domů tam stojí už hodně dlouho. Jsou v něm prostorné cihlové byty pro lidi s nízkými příjmy a podle mého to tak ještě nějakou dobu zůstane. Ale někteří obyvatelé téhle čtvrti si ani tak nestěžují na výši nájemného, jako spíš na životní náklady. Všechno se zdražuje – obchody, restaurace, taxíky. Nejde tu jen o dosažitelné nájemné, ale i o dosažitelné ceny ve čtvrti.

MK: Rád bych se vás zeptal na poslední věc ohledně veřejného prostoru a jeho budoucnosti z hlediska životní

ho prostředí. Veřejná zeleň může města ochlazovat a vytvářet efekt městských tepelných ostrovů. Zdá se vám, že se význam veřejných prostorů v oblasti životního prostředí zvěšuje?

JC: Ano. Central Park byl původně navržen jako povrchový vodní zdroj – proto jsou tam ty nádrže. A zároveň představoval demokratické gesto – měl to být veřejný prostor pro všechny. Postupem času si na něm lidé začali cenit kvality vzduchu. Vzduch okolo Central Parku je výrazně chladnější a čistší než třeba na Times Square. Takže parky jsou skutečně historicky vázány na vodu, ovzduší a demokratický ideál rovného přístupu k přírodě pro všechny. Dalším příkladem je park Back Bay v Bostonu, který Frederick Olmsted původně navrhl jako rozsáhlou soustavu retenčních nádrží. Vypadá skutečně krásně a působí přirozeně, i když celý projekt byl vytvořen kvůli zachycování povrchového odtoku vody a řízení zdrojů pitné vody. Ve Stuttgartu v minulosti vznikla síť volných prostorů, které měly přivádět chladný vzduch z hor do středu města. Obecně vzato platí, že zelené stezky, zelené pásy a parky z pohledu městských obyvatel představují lokality, kam si mohou jít posedět, zaběhat a něco si zahrát, ale z hlediska životního prostředí slouží k přívodu vzduchu nebo vody, zvyšují biodiverzitu a umožňují spravedlivý přístup pro všechny.

Tohle všechno vytváří základ hodnoty těchto prostorů. Jedním z faktů je, že nejdražší nemovitosti bývají v blízkosti parků a veřejných prostorů – to je ekonomický důvod. Bezesporu najdeme i důvod související s životním prostředím, zvláště pokud jde o ovzduší a vodu. Je zde i společenský důvod související s demokratickým a rovným přístupem k lokalitám a důvod politický zakládající se na tom, že lidé potřebují prostor, kde by mohli pořádat protesty, a že veřejný prostor umožňuje prosazovat demokracii v praxi. Vezměte si koncept identity a kultury na příkladu Říma, Benátek, Prahy a Londýna. Všechna tato města mají svou identitu, která je součástí jejich dědictví, kultury a dějin a která se otiskuje v tamějších veřejných prostorech. Existuje mnoho důvodů, proč

veřejná prostranství mít. Z minulosti ale víme, že se z nich lehce může stát přítěž. Proměnit je v přínos tím, že je budeme správně spravovat, odborně plánovat, navrhovat jejich řešení a oceňovat jejich hodnoty, je mnohem těžší. My náhodou žijeme v době, kdy si jich ceníme, ale ještě nedávno se lidé vysmívali komukoliv, kdo o volný prostor projevil zájem.

Šárka Kubínová (ŠK): Co podle vás vedlo lidi k tomu, že nyní chtějí veřejné prostory využívat? Zmínil jste, že Central Park býval nebezpečný a dnes už to není pravda. Je důvodem to, že lidé chtěli, aby se zlepšila jeho kvalita?

JC: Možná je to spíš spojeno se zdravím, udržováním fyzické kondice a zdravým životním stylem. Lidé dnes chtějí mít kam se jít projít nebo se projet na kole nebo prostě jen jít na čerstvý vzduch, zvláště když je hezky. V 50. letech si k obědu dávali martini. Zdravý životní styl je nezajímavý. Dnes chtějí mít k dispozici veřejná prostranství, aby si mohli užít trochu sluníčka, aby se dostali na vzduch, protáhli si tělo. Proto je tak oblíbený Hudson River Park. Projet se podél řeky tam chodí doslova stovky cyklistů.

Také si myslím, že si lidé uvědomili, že tyto prostory jsou skvělé pro společenský kontakt. Už si nemyslí, že podstatou života ve městě je pendlování mezi domovem a prací, ale chtějí si město užívat společně s ostatními. Ne všichni jsou samozřejmě tak tolerantní, pokud jde o to, kdo by těmi „ostatními“ měl být. Central Park byl v 18. století plný bohatých aristokratů, kteří se v neděli oblékli do svátečního a šli korzovat. Nestáli o to potkávat při tom obyvatele Harlemu. Proto je důležitou vlastností veřejných prostorů, že mohou lidi přimět k tomu, aby se přestali bát opravdové kosmopolitní různorodosti. Mnoho lidí z naší generace proti ní nic nemá, ale jiní, zvláště v jiných částech Spojených států, se veřejných prostorů bojí, protože se do nich těmito „ostatními“ musí umožnit přístup, a to by (podle nich) mohlo působit potíže nebo snížit hodnotu nemovitostí. Veřejný prostor v sobě ukrývá dvojí význam: potřebujeme ho pro jeho kosmopolitní prostředí, živé dění a radost prostě jen ze společ-

Pestré prostředí a přítomnost různých sociálních vrstev ve veřejném prostoru. Schody k posezení při večerním osvětlení (22. ulice). High Line se v zimním období uzavírá už v 19 hodin. V letním období je pro veřejnost otevřen až do 11 hodin večer.

nosti ostatních, ovšem v našem světě existuje celá řada lidí, kteří jsou velmi konzervativní, pokud jde o to, koho si ve veřejném prostoru přejí potkávat. Já tvrdím, že celé kouzlo veřejných prostor spočívá v tom, že jsme v nich vystaveni ostatním, ať už jsme si příjemní, nebo ne. Vezměte si dřívější vlaková nádraží nebo dnešní letiště. Tahle místa na nás nějak působí, protože se na nich setkávají nejrůznější lidé. Devadesátí devíti procent přítomných si nevšímáme, ale přesto jsou součástí estetického vjemu.

Další věcí, kterou je zvlášť ve Spojených státech třeba vzít v úvahu, je, že navrhování úprav veřejného prostoru je veřejný proces. Je důležité se od samého začátku snažit získávat zpětnou vazbu, seznamovat veřejnost

s prvními nápady a aktivně ji zapojit do debaty. V té se právě ukáže, čeho se lidé bojí: „Když se tam dají lavičky, lidi na nich budou moct sedět... nebo taky spát. To nechceme.“ Všechno se začne točit okolo strachu.

MK: Účastnit se tohoto procesu v případě High Line pro vás muselo být skutečně zajímavé. To, co jsme tam viděli, je úplný opak evropského přístupu. Nacházejí se tam ulice a soukromé dvory, z nichž se ale stal veřejný prostor. Spouště lidí musí vadit mít kolem sebe tak živo. Nedokážu si představit, že by se podobný projekt, který přemění soukromé dvory v několika blocích na veřejné prostory s tisíci turistů z celého světa, realizoval ve východní Evropě. To by byl skutečný problém.

JC: Ano, ale všechno má nějaký vývoj. V případě High Line byly budovy k trati natočeny zadní částí. Tu u všech původních budov tvořily holé zdi s požárním schodištěm. Když jsme na projektu začali pracovat, někteří obyvatelé města si přáli, aby se odstranilo zábradlí a budovy se hladce napojily na High Line, aby se dalo přímo vcházet do kaváren a knihkupectví. To jsme rázně odmítli. Tím by se z toho stala ulice nebo nákupní galerie. Dráha High Line by přišla o všechno své kouzlo, které spočívá v tom, že je od okolních budov naprosto oddělená. Developeři samozřejmě v současnosti budovy situují tak, aby k High Line směřovaly čelní stranou, vytvářejí kaskádovitě terasy a vůbec dělají všechno proto, aby High Line byla centrálním prvkem. To je trochu škoda, protože se tím ze zdejší „koláže“ vytrácí kontrast a předěly. Původní koláž vytvářela velice výrazný kontrast svébytné High Line a naprosto odlišných budov. Teď vše začíná jaksi splývat. A kdo by si kdy pomyslel, že byty ležící na úrovni trati High Line jednou půjdou na odbyt? Já bych osobně v bytě s výhledem na High Line bydlet nechtěl, ale jsou takoví. Žijeme v různorodém světě a to je dobře.

ŠK: V Evropě je to úplně jiné. Mám za to, že třeba v Itálii lidé vždycky veřejný prostor využívali, ale u nás se to teprve učíme.

JC: Ale co třeba Karlův most v Praze? Tam to úžasně žije. I když je pravda, že by se v Praze mohla provést úprava nábřeží – je moc členité. Nedá se tam moc dobře procházet. Domnívám se, že by bylo možné na nábřeží vytvořit ně-

Kontakt High Line s městským prostředím West Chelsea. Koncept začlenění „vypůjčené krajiny“ okolního prostředí do prostoru High Line.

jaké souvislé, lineární řešení, které by lidi přivádělo na most a pak dolů k řece. Mohlo by to být moc pěkné.

ŠK: Praha má problém s turisty. Místní obyvatelé se vyhýbají turistickým cílům, a tak se některé oblasti stávají čistě turistickými.

JC: Na turistických místech ale pořád existuje hodně místních podniků. Jsou to pražské restaurace a hotely, takže všechna tato místa jsou pořád součástí celého městského soukolí. Tahle část Prahy hodně připomíná centrum Říma nebo Benátek. Tato centra vytvářejí kulisy pro nostalgii. V současnosti se dají přirovnat k Disneylandu – jsou plné turistů s fotoaparáty, ale zároveň přispívají k prosperitě města. Spoluvytvářejí jeho ekonomiku, jeho kosmopolitní atmosféru. Zajímavým tématem výzkumu by bylo hledání možností, jak posílit interakci mezi místními obyvateli a turisty.

JP: Když jsem si před cestou sem hledal informace, narazil jsem na zajímavou oblast hned za řekou naproti Manhattanu. Nějaká místní iniciativa proti gentifikaci používá strategii „tak akorát“, což znamená, že chtějí provést regeneraci oblasti v rozsahu přiměřeném tomu, aby splnila účel, ale zároveň nepřilákala developery, kteří by se jí zmocnili. [Curran a Hamilton, 2012]

JC: Zajímavé. Já bych řekl, že záleží na politice, opravdu. Opravdu věřím v sílu volného trhu, věřím ve svobodu. Jednotlivci a ekonomiky se musí být schopni regulovat sami. Lidem s dobrými nápady a ochotným tvrdě pracovat by se mělo vést dobře. Když má někdo hloupý nápad a tvrdě nepracuje, dařit se mu nemůže. Volný trh se o to postará. Chápu, proč je důležitá vláda: potřebujeme školy, policii, silniční síť, potřebujeme infrastrukturu. To jsou tedy úkoly vlády, chcete-li. Když ale vláda začne přehnaně regulovat a kontrolovat různé svobody, může to vyvolat problémy.

Řekl bych, že developéři mohou přinést mnoho pozitivního. Riskují, investují peníze, snaží se nastartovat transformaci. Proč se na to nedívat kladně? Zároveň je ale nutné najít jeden dva jednoduché mechanismy,

kterými se zajistí, že se výstavba nevymkne kontrole, například povinnost vyčlenit dvacet procent bytů na cenově dostupné byty. Města, která se hodně spoléhají na zoning a nadměrné plánování, nemohou stačit změně. Kdyby se dnes pro Prahu vytvořil kvalitní, smysluplný plán, mohl by za deset let už být zastaralý. Do té doby se podmínky změni natolik, že už nebude aktuální. Proč to nenechat na volném trhu? Proč nenechat developery s kreativními nápady, o kterých si myslí, že budou fungovat, aby na sebe vzali riziko, vyzkoušeli svou kreativitu? Proč je nenechat rozvíjet jakékoli aktivity, k nimž by se jen připojil nějaký podnikatelský faktor, který by zajistil, že z toho budou plynout nějaké výhody i veřejnosti? Mohla by to být daňová pobídka, podmínka cenově dostupného bydlení nebo povinnost vytvořit a udržovat veřejné prostranství. Příslušné vládní subjekty ale musí být schopny přicházet s kreativními řešeními, protože každý případ je jiný. Nakonec o všem stejně rozhoduje politika, ať už jste zastáncem dogmat, pravidel a kontroly, nebo individuální kreativity, rizika a svobody. Americký přístup je založený na druhé možnosti, ať už je to ku prospěchu, nebo ne – ne vždycky se totiž ukáže jako správný.

JP: Překvapilo mě, že přestože je High Line historická stavba, jsou v ní nepravidelnosti, drobné... [J. Corner: „Genetické mutace.“] Ano, a nepravidelně rozmístěná zeleň. Ale pak je tam téměř dokonale pravidelný, velmi technický systém betonových a geometrických prvků...

JC: Hodně jsme se inspirovali technickým způsobem myšlení. Uvědomovali jsme si, že High Line postavili inženýři bez jakéhokoli estetického záměru. Byl to jednoduše systém. Proto jsme chtěli, aby všechny součásti návrhu – povrch chodníků, mobiliář, zábradlí, osvětlení – byly hodně systematické. Zároveň jsme ale chtěli nechat prostor pro zákruty, hravost a obměny, aby to nebylo monotónní. Řešení pomocí systému betonových desek nás napadlo velice rychle. Původní nápad byl zachovat železniční svršek a jednoduše na něj položit desky tam, kde bude potřeba vytvořit chodník. Jelikož by

desky byly na stejné úrovni jako kolejnice, navozovalo by to pocit, že se procházíte po kolejích.

Je důležité pochopit, že krajinářští architekti jsou školeni v tom, jak místa, pro která připravují řešení, respektovat, učí se jim „porozumět“. Pokud se řešení do prostoru snaží moc zasáhnout nebo je neopodstatněné, dají se lehce zničit veškeré jeho silné nebo potenciálně silné stránky. V případě High Line jsme cítili, že tahle stavba má v sobě jakožto „náleží“ i přesto, že se rozpadá, obrovské kouzlo a potenciál. Bylo nám jasné, že pokud nepřijdeme s kvalitním řešením, které bude z tohoto nálezu vycházet, všechnen potenciál ztratíme a z High Line bude jen další městský koridor. Souhra betonových desek, mobiliáře, drobných prvků na zábradlí a barevné skladby rostlin, překvapivé výhledy, radost z pozorování okolí z ústraní, z úkrytu v porostu nebo naopak přímo ze středu dění – všechny tyto prvky vzešly z místa samého. Nevniesli jsme je tam uměle. Ani se neobjevily jen tak z ničeho nic.

Tohle je důležitou součástí našeho přístupu. Zrovna připravujeme řešení úprav parku Presidio v San Franciscu a nábřeží v Seattlu a v obou případech si nejprve musíme místo nejprve prohlédnout a pochopit ho. Pak vytvoříme návrh, který jako by z něj vzešel. Je to stejné jako s lidmi: člověk má velký potenciál a je důležité, aby se vyvíjel přirozeně, a ne aby se ho někdo snažil násilně formovat. Myslím si, že tento přístup krajinářských architektů k takovým lokalitám je klíčový, protože je činí jedinečnými a zvláštními, spojuje je s daným prostředím, jako spojuje High Line s New Yorkem. Proto si myslím, že park High Line by se nedal reálnizovat nikde jinde. V Praze máte taky nějakou nadzemní konstrukci, nějaký viadukt, že? Musíte se na něj podívat v konkrétních souvislostech a objevit jeho potenciál, ne se pokoušet okopírovat na něj prvky odjinud. Má vlastní kontext, své soubory vztahů, výhledy a panoramata, a je třeba o něm takto přemýšlet. Musí budít dojem, že nemůže být nikde jinde než v Praze.

Dál jsme na High Line použili krajinářský koncept, kterému se říká „vy-

půjčená krajina“. Každou lokalitu, pro kterou vytváříte projekt, obklopuje nějaká krajina. Místo abyste kolem lokality postavili zeď a svůj projekt si realizovali uvnitř, můžete místo otevřít a celou okolní krajinu do něj začlenit. Tohle se u High Line podařilo náramně. Prvky krajiny vypůjčené z Manhattanu se do High Line otiskují na různých místech mnoha způsoby.

Během navrhování úprav ale lidé tyto koncepty těžko chápali, protože viděli jen samotný návrh High Line. Mohlo se stát, že si ho prohlédli a řekli si: „Tady ty dva bloky jsou opravdu nudné. Vede tam rovný chodník a jsou tam jen samé stromy.“ Nepocházelo jim, že tam budou mít výhled na řeku Hudson a sochu Svobody. Všechny tyhle vztahy tam najdete. Řešení by mělo být jednoduché. Nemělo by spoléhat na nějaký návrh. Mělo by být co nejjednodušší, aby mohly vyniknout všechny tyhle další věci. Tohle přesně v High Line funguje a některé nejdřívejší prvky jsou právě ty nejjednodušší.

Podle mě je zásadní nezaměřovat se na drobnosti na úkor celkového dojmu. Uvedu vám příklad. Z High Line byl málem odstraněn keřový porost, protože lidé měli pocit, že bude bránit výhledu do dálky a že bude nuda podél celého jednoho bloku pouze procházet

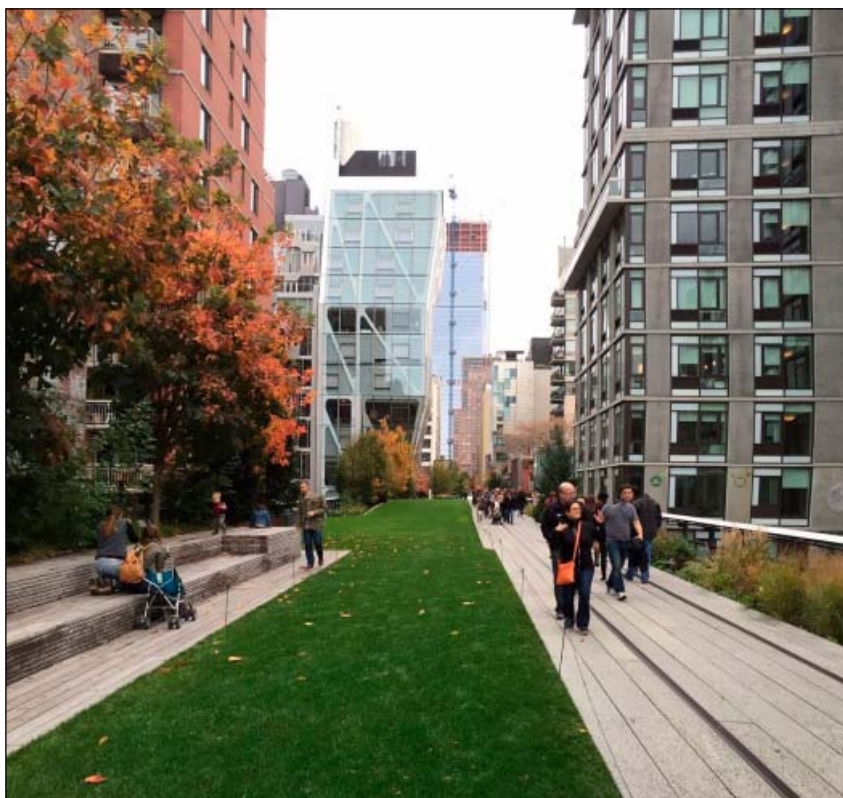

Foto © Jiri Palacký

Prostor se zeleným trávníkem je společně s dřevěnými schody k posezení jedním z nejoblíbenějších míst High Line (23. ulice)

mezi keři. Museli jsme jim vysvětlit, že se nesmí soustředit jen na to houštit vytrženě z kontextu. Že jde o ty tři bloky předtím. Že se budou procházet loukou, která jim připraví výhledy a zážitky a kde pálí slunce a je horko. Pak přijdou do stínu, kde bude najed-

nou chladněji. Kousek od toho porostu je náhodou školka, a tak k nim dolehne dětský křik. Působí to skoro nesku-tečně. Nakonec vyjdou zpoza houští a otevře se před nimi trávník. Je to jako navrhovat divadelní kulisy. Vytváříme přechod z rozlehlé otevřené louky, ze které je vidět nebe, slunce a okolí. Vytváříme přechod na trávník. Je to jednoduché, ale během přípravy návrhu to lidé těžko pochopí, a tak si řeknou, že je to nudné. Mimořádně, dnes to místo milují. Ti sami lidé se tam často chodí procházet a berou tam i své přátele. Je to na High Line jedna z jejich nejoblíbenějších věcí, protože je neobvyklá. Nečekaná. A přináší osvěžení.

Foto © Jiri Palacký

Průchod korunami nízkých bříz je součástí krajinářské koncepce povrchových struktur. Místo je překvapením na cestě parkem, poskytuje stín a úkryt před letním sluncem.

Tyhle jemné nuance krajinářské architektury nejsou vždy vidět na výkresech a plánech. Nepracujeme s objekty, ale s terénem a povrchovými strukturami, a to lidé nechápou. Architekti to mají jednoduché (smích). Navrhnou budou, můžou si ji vyfotit, můžou s ní pracovat v 3D modelovacím programu. Krajina je plochá – u ní jde víc o průběh času a všechny tyto vztahy, které jsou do značné míry založené na prožitcích a těžce se vyjadřují.

JP: Ric [Scofidio] říkal, že se vás máme zeptat, kolik let ty stromy vydrží.

JC: Myslíte než zajdou? To nevím. Vlastně nás překvapilo, do jaké výšky už některé stromy vyrostly. Není tam moc půdy. Zasadili jsme je malé, protože jinak by nepřežily. Je úžasné, o kolik vyrostly. Netuším, jak dlouho vydrží. Pokud některé z nich začnou odumírat, vysadíme místo nich nové. To je běžná součást údržby prostoru. Nemyslím si, že vyrostou moc. I proto, že je tam hodně větrno. Jsou tu tuhé zimy a horká léta a tyto teplotní rozdíly, prostředí a vítr vytvářejí náročné podmínky pro jakýkoli typ osazené krajiny. Zatím se ale vysazené zeleni vede lépe, než jsme si mysleli.

ŠK: V New Yorku je nádherný podzim plný barev.

JC: To je právě součást tamějšího zážitku. Když jsme High Line navrhovali, naši klienti nám říkali: „Úplně to nechápeme. Je to cesta a zeleň. Proč by tam měl někdo chodit? Proč by se lidi měli šplhat devět metrů po schodech kvůli chodníku s rostlinami? Je to nuda.“ Museli jsme jim tedy opět vysvětlit, že, zaprvé, ta cesta je výjimečná. Bude se klikatit a jak po ní budou procházet, bude na ně čekat série až filmových výhledů a zážitků. A zadruhé, že výjimečná je i ta zeleň. Travniny a květiny se budou proměňovat a kaž-

Foto © Jirí Palacký

Podzim na High Line (15. ulice, prostor pro opalování s vodními prvky, Diller-Von Furstenberg Sundeck & Water Feature). Rostliny se nádherně zbarvují a současně odumírají.

dý měsíc zaujmou něčím jiným. Proto jsme trvali na tom, že se v listopadu nebude nic ořezávat ani stříhat. V zimě všechny rostliny odumrou, ale struktury a barvy jsou nádherné. A výsadba je důležitá i v tom, že poskytuje přirozené prostředí ptákům, takže návštěvníci v příjemném prostředí High Line navíc mohou poslouchat ptačí zpěv.

V dubnu se všechno ostříhá a díky tomu, že je to na jaře, rostliny téměř okamžitě obrazí. High Line zůstane holý jeden týden a pak je všude zase

spousta zeleně. Další měsíc se s květinami začnou vracet barvy a pak se každý měsíc barevnost a struktury mění. S podzimem se všechno krásně zbarví, ale zároveň už rostliny odumírají. Začínají odumírat, když se objeví zlaté tóny. V zimě je High Line pustý, ale krásný. Takže lidem, kterým stezka se zelení připadá nudná, částečně odpovídáme tím, že jim ukážeme jedinečnost stezky a jedinečnost rostlin v různou dobu, které návštěvníky přimějí se vracet. High Line na jaře a High Line na podzim jsou dva úplně odlišné zážitky, stejně jako v zimě a v létě. Proto se sem lidé rádi vrací v různá roční období.

Další věcí, která se mně osobně na High Line líbí, je zdrženlivé řešení úprav. Řešení jsou skrytá v drobných detailech, a proto má většina lidí pocit, že výsledný dojem je velice přirozený a autentický. Není to žádné přehnaně vumělkované řešení. Což je velice důležité, protože New York je neúprosné město. Místní obyvatelé jsou tvrdí, pragmatičtí a realističtí. Příliš nápadné návrhy se tu budou těžko prosazovat. Opakuji, při hledání způsobu řešení veřejných prostorů je pro mě důležité, aby většina tvůrčího úsilí zůstala skrytá. Důležitá je umírněnost, to, čeho se vzdáte. Tohle všechno vytváří dojem autenticity a nikdo pak výsledek příliš neposuzuje jako projekt.

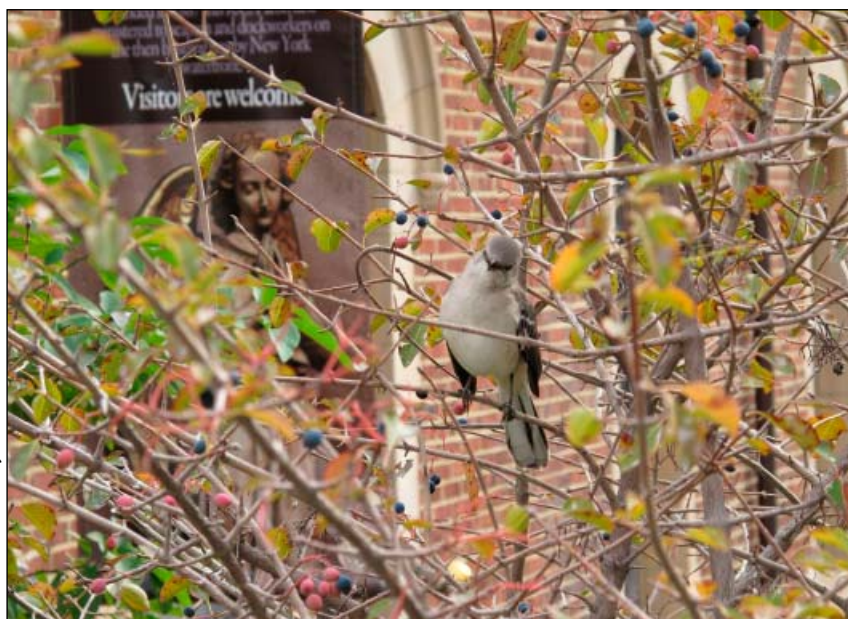

Foto © Jirí Palacký

Biodiverzita v prostoru High Line – Drozdec mnohohlasý (Northern Mockingbird) na sebe upozorní výrazným zpěvem

MK: Pracujete na nějakých projektech v Evropě?

JC: Povím vám o Evropě dvě věci. První je, že tam panuje drobná averze vůči zahraničním architektům, takže projekty ve Francii získávají francouzští architekti, projekty v Německu dostávají Němci, projekty v Itálii Italové. Pro americké firmy je velice obtížné v Evropě získávat zakázky, zvláště pokud jde o veřejné prostory – proč by si pro nějaké evropské místo, které je považováno za významné z historického, kulturního a environmentálního hlediska, měli najímat nějaký tým z New Yorku? Ironií je, že bychom možná právě my byli nejlepší, protože člověk odjinud může věci vidět jinak. Dívá se na věci jiným, novým pohledem, a já se domnívám, že to je velice důležité.

JP: To je ze strachu. (smích)

JC: No, ano. Lidé se hrozně bojí a já nechápu proč. Nestavíme rakety, které mají letět na Mars. Nejsme jaderní fyzikové ani neurochirurgové. Vytváříme jednoduché veřejné prostory s dlažbou, mobiliářem, stromy, osvětlením. Celé to může stát miliony dolarů, ale to nejsou žádné velké peníze ve srovnání třeba s muzeem Whitney.

Ta budova stála přes 400 milionů dolarů. Park High Line stál 150 milionů dolarů. To v celkovém měřítku zase není tolik. A pokud nebude fungovat, je možné ho upravit. Modifikovat. Přizpůsobit. Jeden z důvodů, proč jsme zvolili systém betonových desek, bylo, že pokud by se určitá cesta nebo některá část deskového chodníku moc nevyužívaly a chtěli bychom rozšířit zelené plochy, můžeme desky odstranit. A pokud by zase naopak někde bylo zapotřebí cestu rozšířit, mohli bychom přidat další desky. Součástí konceptu, který se za deskami skrývá, byla možnost systém flexibilně přizpůsobovat měnícím se požadavkům. Desky se dají adaptovat. Do vytváření tohoto konceptu jsme zapojili spoustu, dnes skryté, kreativity z ranku chytrého designu. Není moc znatelná. Zajímavé je, že nejnápadnější prvky High Line pocházejí z vypůjčené krajiny. Tvoří je samotné město, zvětšené a koncentrované a vtažené do středu pozornosti. Je to velice rafinované umění a lidé ho moc nechápu, zvláště během procesu vytváření návrhu.

JP: Život některých lidí je zaplněn někdy nepotřebnými věcmi a podle mě očekávají, že stejně přeplněné budou i vaše návrhy.

JC: Z navrhování se stala komodita. Lidé si chtějí kupovat design. Je jako značka, takže když si jako designéra kupují Franka Gehryho, chtějí, aby se předvedl a přišel s něčím novým, co ještě nikdy předtím neudělal. To, že se z designu stala komodita, považují za skutečný problém, protože podstatou designu není udělat z někoho nebo jeho firmy značku. Architekti musí lidem pomoci pochopit, že smyslem navrhování je zlepšit sociální podmínky a životní prostředí a zvýšit pro lidi kvalitu měst a že design bývá často skrytý a nenápadný.

Použité zdroje:

CURRAN, Winifred – HAMILTON, Trina. Just green enough: contesting environmental gentrification in Greenpoint, Brooklyn. *Local Environment* [online]. roč. 17, č. 9, s. 1027–1042. ISSN 1354-9839. Dostupné z: doi:10.1080/13549839.2012.729569, 2012

HALLE, David – TISO, Elisabeth. *New York's New Edge*. B.m.: University of Chicago Press. Contemporary Art, the High Line, and Urban Megaprojects on the Far West Side. ISBN 9780226379067, 2014

PALACKÝ, Jiří – WITTMANN, Maxmilián – FRANTIŠÁK, Luboš. Evaluation of Urban Open Spaces Sustainability. *Book of Proceedings AESOP Prague Annual Congress 2015 Definite Space – Fuzzy Responsibility*. B.m.: České vysoké učení technické v Praze, s. 701–715, 2015

doc. Ing. arch. Jiří Palacký, Ph.D.
Ing. arch. Michal Křištof
Ing. arch. Šárka Kubínová
Ústav urbanismu
Fakulta architektury VUT v Brně

ENGLISH ABSTRACT

High Line: Smart design in the context of sustainable development, by Jiří Palacký, Michal Křištof and Šárka Kubínová

In 2003, an ideological tender for a new use of the High Line was announced by an organization called Friends of the High Line. At that time it had not yet been decided that the target solution would be a park, although a public space of this kind was needed in such a highly developed and densely populated part of the city. There was a reasonable supposition that its operation could be financed by contributions from the local community. The basic idea behind the design of the High Line park was that its authenticity should be preserved. The central motif of a garden originated thanks to the discovery of naturally growing plants on the construction. Today the High Line has the identity of a territory, stimulates economic development and attracts young people. At the same time, it is a space where local inhabitants can relax. In terms of the environment, the park contributes to a better microclimate, increases biodiversity and facilitates social contact among users. The High Line park also provides unique urban panoramas. Such a solution could be materialized under specific urban conditions only. An interview on these subjects was conducted with James Corner, designer of the landscape solution of the High Line on 3 November 2015 in the James Corner Field Operations studio on 10th Avenue (between 36th and 37th Streets) in New York's Hell's Kitchen quarter.